

تحلیل محتوای کتاب راهنمای تدریس تربیت بدنی

پایه‌ی ششم ابتدایی با رویکرد اهداف تربیتی

محمد رضا برومند^۱، حمیدرضا گوهررستمی^۲

محمد رضا اسماعیل زاده طلوعی^۳، میثم عسگرشمسی^{۴*}

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۰/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۳/۰۲)

چکیده

مقدمه و هدف: با توجه به نقشی که تربیت بدنی در پرورش و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای زندگی آینده دارد، پژوهش به تحلیل محتوای کتاب جدید التألیف راهنمای تدریس تربیت بدنی پایه ششم در سال تحصیلی (۹۱-۹۲) با رویکرد اهداف تربیتی می‌پردازد. روش‌شناسی: روش تحلیل محتوای این پژوهش، ویلیام رومی و آنتروپی شانون با کمک محتوای کتاب معلم (راهنمای تدریس) تربیت بدنی ششم است. نمونه برابر جامعه آماری، ۱۳۶ صفحه کتاب مذکور می‌باشد. پس از تعیین مقوله‌های فعال و بهنجارسازی داده‌ها، بار اطلاعاتی، ضریب و درصد اهمیت شاخص‌های هر سه حیطه تربیتی محاسبه شد.

یافته‌ها: در حیطه شناختی، آشنایی با انواع بازی و رشته‌های ورزشی آموزشگاهی دارای بیشترین اهمیت، حفظ و نگهداری وسایل و امکانات ورزشی دارای کمترین اهمیت‌اند؛ در حیطه مهارتی، مهارت در آمادگی جسمانی و مهارت در مقدمات ورزش‌های آموزشگاهی بیشترین و آمادگی در اجرای ترکیبی حرکات پایه در بازی‌های کمترین اهمیت را به خود اختصاص داده‌اند؛ در حیطه نگرشی، گرایش به توسعه حرکات پایه و مهارت‌ها و رعایت اصول عاطفی و اجتماعی، بالاترین و تمایل به رعایت بهداشت، دارای کمترین اهمیت هستند. از نظر روش تحلیل محتوای ویلیام رومی کتاب معلم مذکور برای دانش‌آموزان ششم فعال می‌باشد.

نتیجه‌گیری: بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت سه حیطه تربیتی از بیشترین به کمترین اهمیت در کتاب عبارتند از حیطه نگرشی، مهارتی و شناختی. بنابراین به یک نسبت شاخص‌های هر حیطه تربیتی در کتاب مورد توجه قرار نگرفته‌اند.

واژگان کلیدی

تحلیل محتوا، کتاب راهنمای تدریس، تربیت بدنی، اهداف تربیتی.

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه شهید بهشتی تهران

۲. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

۳. استادیار فیزیولوژی ورزشی دانشگاه غیر انتفاعی شمال

۴. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی از دانشگاه غیر انتفاعی شمال (نویسنده مسئول)

مقدمه

تربیت‌بدنی از اولین و قدیمی‌ترین مواد درسی همه دوره‌های تحصیلی است که از راه آموزش فعالیت‌های حرکتی و ورزشی، نقش عمده‌ای در تربیت کودکان و نوجوانان پیدا کرده است. از نظر اجتماعی، تربیت‌بدنی بخشی از تجارب عاطفی و اجتماعی دانش‌آموز را تشکیل می‌دهد که به شکل حرکت و بازی نمود پیدا می‌کند. تربیت‌بدنی نه تنها نیاز به تعامل و ارتباط اجتماعی را برآورده می‌سازد، بلکه در ایجاد ارزش‌های مربوط به زندگی خوب و متعادل نیز سهیم است. بنابراین دست‌یابی به وضعیت بدنی سالم، متناسب و آماده برای شرکت در فعالیت‌های گروهی و اجتماعی، بخشی از تربیت اجتماعی و فرهنگی محسوب می‌شود که از طریق برنامه تربیت‌بدنی و ورزش مدارس، تعمیم و گسترش می‌یابد (رمضانی‌نژاد، ۱۳۸۳). نخستین هدف در آموزش و پرورش رشد ابعاد گوناگون شخصیت فرد از جنبه‌های مختلف جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی است. ورزش و اهداف تربیتی آن، موجب یادگیری مهارت‌های رفتاری افراد می‌شود و لذا ورزش به عنوان یک وسیله کمک‌کننده عملی، پیوسته با تربیت همراه است (فرهادی‌زاد و همکار، ۱۳۸۴). حوزه یادگیری تربیت‌بدنی و سلامت یکی از یازده حوزه یادگیری برنامه درسی ملی است. رسالت اصلی درس تربیت‌بدنی و ورزش در دوره ابتدایی ایجاد زمینه‌ای مناسب برای دستیابی دانش‌آموزان به الگوهای حرکتی بنیادی و پرورش مهارت‌های پایه حرکتی و ورزشی، لذت بردن از انجام فعالیت (بازی)‌های ورزشی، گرایش به بهبود و توسعه حرکات پایه و مهارت‌ها، رعایت اصول اخلاقی، بهداشتی، عاطفی و اجتماعی در بازی‌هایشان و نیز رشد شناخت و آگاهی دانش‌آموزان از انواع حرکت در اعضای مختلف بدن، آشنایی با تأثیر تغذیه مطلوب و ورزش بر سلامت، بهداشت فردی و عمومی، اصول ایمنی در ورزش‌ها و

بازی‌های رایج آموزشگاهی است (ارشاد و همکاران، ۱۳۹۱). اهمیت تربیت‌بدنی، در دوره ابتدایی که شکل‌پذیری شخصیت کودک، حساس‌ترین دوران را طی می‌کند، دو چندان است. از طرفی چون تربیت دانش‌آموزان جامعه در ابعاد مختلف بدنی، اجتماعی، ذهنی و روانی از طریق فعالیت‌های بدنی متناسب با شرایط رشد و وضع جسمانی بهتر می‌تواند در انسجام شخصیت آنها مؤثر باشد؛ پس آموزش فعالیت‌های بدنی و مفاهیم مرتبط با آن از اهم وظایف نظام آموزشی کشور به شمار می‌رود (عسگریان و همکاران، ۱۳۷۹). قشر دانش‌آموز به دلایل متعددی، همچون جمعیت بیشتر آنها نسبت به اقشار دیگر جامعه، قرار داشتن در سنین رشد و ترکیب جمعیتی مؤثر در آینده جوامع، بیش از سایر اقشار به وجود یک برنامه مدون و مفید در زمینه رشد جسمانی با روش‌های صحیح نیازمند است. این کار در مدرسه در قالب درس مهم سلامت و تربیت‌بدنی امکان‌پذیر می‌باشد. هدف نهایی (رویکرد) برنامه درس تربیت‌بدنی حفظ و توسعه سلامتی، آموزش مهارت‌های حرکتی و ورزشی و آموزش شیوه‌های زندگی فعال و گذران صحیح اوقات فراغت دانش‌آموزان به تناسب اهداف هر دوره تحصیلی می‌تواند باشد (نبوی و همکار، ۱۳۸۰). امروزه در اغلب نظام‌های آموزشی، کتاب‌های درسی وسیله اصلی تعلیم و تربیت در مدارس است و معلم و دانش‌آموزان در فعالیت‌های یاددهی یادگیری به کتاب تکیه دارند (ملکی، ۱۳۸۶). بنابراین یک برنامه دقیق و جامع مانند کتاب راهنمای تدریس (معلم) درس سلامت و تربیت‌بدنی در پایه‌های مختلف با توجه به نیازها و شرایط جسمانی و روانی و رشد سنی دانش‌آموزان پایه‌های مختلف ضروری است. از این رو تحلیل محتوای کتاب مذکور با رویکرد اهداف تربیتی در دوره ابتدایی با توجه به تألیف تازه آنها در راستای برنامه درسی ملی ضروری است. در چند دهه گذشته فعالیت‌های زیادی در این حوزه

پژوهشگر محتوای کتاب جدید التألیف راهنمای تدریس معلم درس سلامت و تربیت‌بدنی دوره ابتدایی در پایه جدید ششم در سال تحصیلی (۹۲-۹۱) را بر اساس سه حیطه‌ی اهداف تربیتی با توجه به مؤلفه (شاخص)های هر حیطه که هماهنگ با برنامه درسی ملی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تدوین و مورد تأیید کارشناسان می‌باشد تحلیل و میزان حضور (فراوانی) و درصد اهمیت و بار اطلاعاتی هر یک از این حیطه‌های مذکور را بررسی می‌کند از آنجا که ورزش در تحقق اهداف اجتماعی تعلیم و تربیت نقش مهمی در مدارس ابتدایی کشورمان ایفا می‌نماید. شاخص‌ترین تأثیر آن در مدارس در سه جنبه اجتماعی، شناختی و جسمانی دانش‌آموزان است. یعنی محقق به دنبال تحلیل محتوای کتاب راهنمای تدریس درس سلامت و تربیت‌بدنی پایه ششم ابتدایی و در واقع میزان تحقق افعال زیر در دانش‌آموزان پایه ششم با تحلیل محتوای کتاب معلم درس تربیت‌بدنی و سلامت می‌باشد: دانش = می‌داند؛ نگرش = می‌فهمد؛ مهارت = می‌تواند.

این پژوهش، نخستین بار در داخل کشور انجام گرفته است و پژوهش مشابه‌ای به جزء یک مورد مشاهده نگردید. صالحی عمران و همکار در تحقیقی با عنوان "تحلیل محتوای کتابهای درسی دوره ابتدایی براساس حیطه شناختی درس تربیت‌بدنی"، به حیطه شناختی درس تربیت‌بدنی در دیگر کتاب‌های دوره ابتدایی پرداخته است و متاسفانه دیگر حیطه‌های تربیتی نظیر عاطفی-اجتماعی و روانی- حرکتی و نیز تحلیل محتوای کتب راهنمای تدریس درس تربیت‌بدنی صورت نگرفته است. پژوهشگر علیرغم جستجو در مقالات و یافتن های علمی و آموزشی در گستره فضای مجازی تحقیق مشابهی در خارج از کشور نیافت. در تحقیق رضوی و همکار (۱۳۷۹) "تحلیل محتوای کتاب تربیت‌بدنی کلاس اول دبستان بر اساس حیطه‌های تربیتی بلوم و بعد زیبایی شناختی" نشان داد که حیطه‌های تربیتی بلوم مورد توجه قرار نگرفته و به حیطه‌های

صورت گرفته است. از جمله تألیف کتاب راهنمای تدریس درس "سلامت و تربیت‌بدنی" است. این برنامه با عرضه‌ی انواع بازی‌های ورزشی فردی و گروهی، تلفیقی، بومی و محلی و فعالیت‌های مربوط به رشته‌های ورزشی پایه (به محوریت دوومیدانی) در پایه ششم با تکیه بر آموزش مقوله‌های شناختی و نگرشی (عاطفی-اجتماعی) به فراگیران تلاش دارد که دانش‌آموزان را تحت آموزش و تربیت قرار دهد تا برای داشتن روح و جسم سالم و تندرست فعالیت کنند و از این طریق افق دید آنها را به امور پیرامون خود وسیع‌تر کند. این برنامه به آنها یاد می‌دهد که چگونه سالم زندگی کنند؛ البته برای دستیابی به اهداف تربیتی در درس تربیت‌بدنی و سلامت، هم به معلمان ورزش کارآموزده و هم به متون درسی مناسب نیاز است. به نظر می‌رسد تغییرات جدید در کتاب‌های معلم درس سلامت و تربیت‌بدنی و سایر امور مربوط به آموزش اهداف تربیتی، در راستای گسترش وسیع برنامه تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزان در جهان پدید آمده است. توجه به اهداف تربیتی امری اجتناب‌ناپذیر در آموزش و پرورش است، اما تا به حال تحلیل جامعی در مورد اهداف تربیتی تربیت‌بدنی و ورزش مدارس در این گونه کتاب‌ها انجام نگرفته است. لذا این پژوهش به بررسی محتوای کتاب معلم (راهنمای تدریس) درس تربیت‌بدنی و سلامت پایه ششم ابتدایی با رویکرد اهداف تربیتی برنامه درسی ملی پرداخته، تا از میزان بهره‌گیری این کتاب از مؤلفه (شاخص) های سه حیطه تربیتی آگاهی یابد. برای دستیابی به این اهداف ارزشمند تربیتی در سه حیطه اصلی دانشی (شناختی)، روانی- حرکتی (مهارتی) و نگرشی (عاطفی-اجتماعی) نیازمند توجه به آموزش‌هایی در زمینه تربیت دانش‌آموزان سالم، تندرست و آگاه به سلامت جسم و روان هستیم که در بیشتر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، به ویژه در کشور عزیزمان، مدارس و محتوای دروس تربیت‌بدنی بهترین پایگاه عملیاتی کردن آنها هستند. در این راستا،

۱۶ کشور جهان یا یکی از ایالت‌های منتخب آنها را مورد بررسی قرار داند و نتایج آن نشان داد که افزایش دانش مربوط به سلامتی و ایمنی در فعالیت جسمانی و نیز یادگیری مهارت‌های بنیادی که اساسی‌ترین هدف است و بازی‌های پرورشی به عنوان مهمترین محتوای درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی در کشورهای مورد مطالعه به شمار می‌رود. زمان درس تربیت بدنی دوره ابتدایی در ایران ۲ ساعت در هفته معادل (۷/۵٪) از کل برنامه درسی دوره ابتدایی است. اما در کشورهای مورد مطالعه بطور متوسط ۲/۳ ساعت در هفته معادل (۹٪) از کل برنامه‌ی درسی دوره ابتدایی آن‌ها است. سالن ورزشی بیشترین فراوانی را به عنوان مکان درس تربیت بدنی و برای ارزشیابی درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی دارد، مشاهده عملکرد مهارتی دانش‌آموزان بیشتر از آزمون‌های آمادگی جسمانی در دیگر کشورهای مورد مطالعه نسبت به ایران می‌باشند و در پایان در الگوی پیشنهادی خویش متذکر گردید که بهتر است، اهداف تربیت بدنی در مدارس ابتدایی با توجه به نیاز دانش‌آموزان، نیاز جامعه و شرایط محیطی (بومی و محلی) و همچنین محتوای آموزشی با در نظر گرفتن مکان آموزشی، وسایل ورزشی و زمان درس تنظیم و ارزشیابی شوند. ایزدی و همکاران (۱۳۸۸)، در پژوهشی با عنوان "تجزیه و تحلیل محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی بر اساس مؤلفه‌های آموزش سلامت" از قبیل بهداشت پوست، بهداشت دهان و دندان، ورزش و تحرک بدنی، تغذیه، توجه به بیماری‌ها (ایدز) و مساله مواد مخدر، به روش آنتروپی پرداختند که نتایج نشان داد که به مؤلفه ورزش و تحرک بدنی بیش از سایر مؤلفه‌ها توجه شده و کمترین میزان توجه به مساله بیماری‌ها مربوط بوده است؛ ضمن این که هر یک از شاخص‌های مؤلفه‌های مذکور به صورت مساوی مورد توجه قرار نگرفته و کتاب‌های درسی به یک نسبت مؤلفه‌های آموزش سلامت را پوشش نداده‌اند. ایزدی

حرکتی (جابجایی، تعادل و چرخش) و نیز به بعد زیبایی شناختی کودکان به طور ویژه پرداخته نشده است، ولی به تصاویر پسران بیش از اندازه توجه شده و بازی‌های سنتی به هیچ وجه مدنظر قرار نگرفته است. آزمون و همکاران (۱۳۷۹)، در میزگرد "کتاب تربیت بدنی" در توافق نهایی خود بیان کردند: به هر حال کتاب تربیت بدنی از جنبه‌های مختلف برای دانش‌آموزان ضرورت دارد. چون جایگاه تربیت بدنی را مشخص تر می‌کند. و به کار معلم و درس تربیت بدنی اعتبار داده و بسیاری از ضرورت‌های دیگر مانند نیروی انسانی، امکانات، فضاها و حتی بودجه را هم توجیه می‌کند. آزمون (۱۳۸۳)، در پژوهش "منابع استانداردهای درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی" بیان کرد: که استاندارد درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی، به منظور دستیابی به میزان مطلوبی از هدف‌های درس در این دوره باید تدوین شوند. اهداف درس تربیت بدنی، باید برخاسته از ماهیت درس (تربیت و آماده کردن شخص از نظر اخلاقی، اعتقادی، جسمانی، فیزیولوژیکی، روانی و اجتماعی)، نیازهای دانش‌آموزان، ویژگی‌های (جسمی، ذهنی و اجتماعی) آن‌ها و انتظارات جامعه از این درس (تربیت افراد سالم از نظر جسمانی و روانی برای رسیدن به اهداف مشترک)، جهت تحقق اهداف آموزش و پرورش و نهایتاً قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران باشد. یعنی استانداردهای درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی باید برخاسته از قانون اساسی باشد و قانون اساسی هم، با در نظر گرفتن هدف آموزش و پرورش (اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی، زیستی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - هنری و علمی - آموزشی) و اهداف درس تربیت بدنی (در سطوح دانشی، مهارتی و نگرشی)، استانداردها را مشخص می‌کند. اسماعیلی و همکاران (۱۳۸۶)، در پژوهش "مطالعه تطبیقی برنامه درس تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران و کشورهای منتخب جهان و ارائه الگو"، برنامه درسی تربیت بدنی در

دانش‌آموزان و مدیران مدارس، توجه کمی به درس تربیت‌بدنی و ورزش داشته‌اند. کمبود شدید معلم متخصص و تحصیلکرده ورزش در تمام سطوح تحصیلی به چشم می‌خورد. کین (۱۹۷۳)، با مطالعه و جمع‌بندی بیش از ۲۰۰ مقاله و تحقیق استادان و کارشناسان بیان کرد که برنامه‌های ورزش و تربیت‌بدنی در مدارس اهداف زیر را تلقی می‌کند: ۱- رشد و توسعه مهارت‌های حرکتی (نیاز حرکتی)؛ ۲- تحقق استعدادها بالقوه و پراکنده افراد؛ ۳- گذران اوقات فراغت؛ ۴- رشد اخلاقی؛ ۵- احراز صلاحیت اجتماعی؛ ۶- کارآیی اعضای بدن؛ ۷- رشد شناختی و ادراکی؛ ۸- شناخت و تحسین زیبایی (نعمتی، ۱۳۸۰).

بررسی تحقیقات سال‌های گذشته در مورد جنبه‌های مختلف درس تربیت‌بدنی مدارس کشور، این واقعیت را آشکار می‌سازد که به برنامه و محتوای درس تربیت‌بدنی کمتر توجه شده است. تحقیقات بسیار اندک در زمینه درس تربیت‌بدنی و همچنین تدوین کتاب‌های راهنمای تدریس معلم درس تربیت‌بدنی در پایه‌ها و مقاطع تحصیلی با رویکردهای متفاوت نیز نتوانسته است در درس تربیت‌بدنی تحولی ایجاد کند. البته موضوع تدوین کتاب درسی براساس نظرات سرگروه‌های آموزشی تربیت‌بدنی در کشور از سال (۱۳۷۹ تا ۱۳۸۲)، اعتبارسنجی شد و نهایتاً اعلام گردید که امکانات لازم برای اجرای این برنامه درسی وجود ندارد. بنابراین نتیجه می‌گیریم که تغییرات نرم افزاری (محتوای کتب راهنمای تدریس، لوح‌های آموزشی و طرح‌های ژیمناستیک (پایه دوم) سباح (شنای پایه سوم)، طناب‌زنی پایه چهارم)، پینگ‌پنگ (تنیس روی میز پایه پنجم) و دوومیدانی (پایه ششم) در تربیت‌بدنی و ورزش مدارس ابتدایی زمانی مؤثر و کارآمد خواهند بود که همراه با تغییرات سخت افزاری (ایجاد زمین ورزشی، سالن‌های چند منظوره، استخر شنا و سایر امکانات و تجهیزات ورزشی مخصوص زنگ ورزش مدارس) باشد.

و همکاران (۱۳۸۹)، در تحقیق دیگری "تحلیل محتوای تربیت‌بدنی در کتابهای درسی دوره ابتدایی"، با روش آنتروپی شانون به تحلیل محتوا پرداختند که نتایج نشان داد، فراوانی و ضریب اهمیت مؤلفه‌ی آگاهی از اهمیت فعالیت بدنی در سلامت و پیشگیری از بیماری‌ها بیش از سایر مؤلفه‌ها و کمترین میزان توجه نیز مربوط به مؤلفه‌های آگاهی از مضرات عدم تحرک بدنی، آگاه ساختن در زمینه تغذیه مناسب پس از انجام فعالیت بدنی و توجه به ورزش‌های بومی و محلی است. اما صالحی عمران و همکار (۱۳۹۰)، در تحقیق خود با عنوان "تحلیل محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی براساس حیطه شناختی درس تربیت‌بدنی" به کمبود توجه به مفاهیم مطرح (آگاهی از اطلاعات مربوط به بهداشت ورزشی، آشنایی با وضعیت‌های بدنی، آشنایی با آمادگی جسمانی، آگاهی از موارد ایمنی، آشنایی با ورزش‌های رایج) اشاره داشتند. کاشف (۱۳۹۰)، در مقاله "درس تربیت‌بدنی در مدارس به روایت متون پژوهشی" به این نتایج رسید: الف) دانش‌آموزان ایران با مفاهیم آمادگی جسمانی به علت محدود بودن ساعات ورزش در مدارس، در مقایسه با دانش‌آموزان سایر کشورها آشنایی کمتری داشتند. ب) دو ساعت درس تربیت‌بدنی مدارس ایران پاسخگوی نیازهای ورزشی دانش‌آموزان نیست. زیرا در کشورهای پیشرفته در حدود پنج ساعت در هفته می‌باشد. ج) هزینه‌ها، امکانات و تجهیزات ورزشی برای اجرای درس تربیت‌بدنی و ورزش با توجه به اهداف آن در کشور کافی نبود. د) رشد اخلاقی، اجتماعی و توسعه آمادگی جسمانی و روانی از نتایج مفید درس تربیت‌بدنی است. و این درس بر یادگیری سایر دروس، اثر مثبتی داشته است. ح) آزمون سنجش قوای جسمانی به عنوان بخشی از ارزشیابی درس تربیت‌بدنی در مدارس محسوب می‌شود که باعث افزایش توانایی جسمانی دانش‌آموزان می‌گردد. و) تدوین کتاب تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزان و معلمان به عنوان یک ضرورت مطرح شده است. و اکثر اولیای

یعنی برای استمرار اثرگذاری مثبت ورزش و تربیت‌بدنی بر دانش‌آموزان، تغییر محتوای برنامه‌های درسی تربیت‌بدنی متناسب با رشد و تکامل فردی (جسمی و ذهنی) و محیطی (وضعیت طبیعی و جغرافیایی محل زندگی) آنان و بصورت کاربردی و اثر بخش تدوین کرد. صد البته همراه و در کنار این فرآیند، توسعه فضا و امکانات ورزشی در مدارس یک پیش‌نیاز اساسی به نظر می‌رسد. همچنین مطالعات تطبیقی یک راهبرد عقلانی جهت استفاده از تجارب دیگران است و می‌توان با هماهنگی کردن اطلاعات و برنامه‌های مدون ایشان با شرایط مالی و ملاحظات بومی - محلی کشورمان از جمله در زمینه آموزش تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی، برنامه‌هایی با کیفیت بهتر تنظیم کرد و از منابع انسانی و مالی موجود استفاده بهینه نمود. بنابراین محقق بر آن است تا تحلیل محتوای کتاب معلم (راهنمای تدریس) درس سلامت و تربیت‌بدنی پایه ششم ابتدایی با رویکرد اهداف تربیتی (در سه حیطه‌ی شناختی، مهارتی و نگرشی) با روش‌های ویلیام رومی و آنتروپی شانون انجام دهد و به این سؤال پاسخ دهد که محتوای کتاب معلم درس سلامت و تربیت‌بدنی پایه ششم ابتدایی با رویکرد اهداف تربیتی (در سه حیطه شناختی، مهارتی و نگرشی) از نظر روش‌های تحلیل محتوای ویلیام رومی و آنتروپی شانون چگونه اند؟

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش تحقیق، براساس تحلیل محتوا ۱ است که با استفاده از محتوای کتاب معلم درس تربیت‌بدنی پایه ششم ابتدایی انجام گرفته است در پژوهش حاضر از دو تکنیک تحلیل محتوای ویلیام رومی و آنتروپی شانون استفاده شده است.

۱) روش بررسی میزان دعوت به پژوهش ویلیام رومی ۲

یک روش تحلیل کمی است. که به توصیف عینی و منظم محتوای آشکار مطالب درسی و آزمایشگاهی می‌پردازد. مراحل اصلی آن عبارتند از: تعیین هدف، نمونه‌گیری، رمز گذاری و مقوله بندی طبقه بندی مقوله‌ها، ارزیابی عینی طبقه‌ها. با انجام مراحل زیر میزان دعوت (به تفکر و داشتن) دانش آموز به پژوهش کتاب مشخص می‌شود: انتخاب نمونه، انتخاب جمله، بررسی نوع جمله، تعیین فراوانی جملات، محاسبه ضریب رومی، تفسیر ضریب. هدف روش مذکور بررسی این موضوع است که آیا کتاب معلم و یا محتوای مورد نظر، دانش‌آموزان را به طور فعال با آموزش یادگیری درگیر می‌کند؟ یعنی هدف این است که بسنجیم آیا کتاب به شیوه فعالی ارائه، تدوین و تنظیم شده است یا خیر؟ (رومی، ۱۹۶۸).

ضریب درگیری دانش آموز با متن = مجموع مقوله‌های فعال تقسیم بر مجموع مقوله‌های غیر فعال
۲) مدل آنتروپی شانون ۳

در حوزه مرحله آخر تحلیل محتوا (پردازش داده‌ها) قرار می‌گیرد. روش‌های پردازش داده‌ها عمدتاً به صورت غیر جبرانی و براساس فراوانی هر مقوله بنا شده است. این روش‌ها دارای معضلات ریاضی و تئوریک هستند که کاربرد آنها را محدود می‌سازد. اما برای رفع این نقیصه می‌توان از مدل‌ها جبرانی مثل مدل آنتروپی (اندرگاشت) شانون استفاده کرد (معروفی و همکار، ۱۳۸۸). آنتروپی نشان دهنده مقدار عدم اطمینان حاصل از محتوای یک پیام است. سه مرحله اصلی تحلیل محتوا عبارتند از: آماده‌سازی و سازماندهی (مرحله قبل از تحلیل)، بررسی مواد (پیام)، پردازش نتایج (سرمد و حجازی، ۱۳۸۰). براساس این روش، محتوای کتاب معلم درس تربیت‌بدنی پایه ششم ابتدایی از نظر یک پاسخ‌گو (کتاب‌های معلم پایه ششم)، سه حیطه اهداف تربیتی شامل حیطه شناختی با ۶ شاخص، حیطه

1. Content Analysis

2. William Romey

3. Shannon Entropy

پایایی آنها بررسی نمایند. به عبارتی پایایی ثبات طبقه‌بندی تعریف شده بود، ساده ترین راه تعیین پایایی، محاسبه به صورت روبرو بوده است.

$$\text{تعداد واحدهایی که در یک طبقه کدگذاری شده اند} \\ \text{مجموع کل تعداد واحدهای کدگذاری شده} = \text{ضرب پایایی}$$

از آنجا که در تحلیل محتوا ملاک منطقی برای قضاوت درباره ضریب پایایی وجود ندارد، صاحب نظران ملاک ۶۰ درصد را پذیرفته اند. پایایی این تحقیق براساس فرمول بالا ۷۸ درصد به دست آمد (دلاور، ۱۳۸۳). جامعه آماری پژوهش در تحلیل محتوا، کتاب معلم درس سلامت و تربیت بدنی پایه ششم ابتدایی برابر نمونه یعنی تمام صفحات کتاب است (شرح جدول شماره ۱)

جدول ۱- جامعه آماری کتاب های معلم (راهنمای تدریس) پایه ششم در تحلیل محتوا

نوع درس	کتاب معلم (راهنمای تدریس)	درس سلامت و تربیت بدنی پایه ششم ابتدایی
تعداد کتاب، جزوه و ضمیمه آموزشی	۱	
تعداد لوحه (پوستر) آموزشی	۰	
تعداد طرح درس	۳۰	
تعداد درس شناختی (دانشی)	۶	
تعداد درس مهارتی پایه عمومی	۰	
تعداد (الگوی) درس آمادگی جسمانی	۶	
تعداد (بازی دبستانی)	۱۸ بازی	
طرح درس مهارتی رشته‌های ورزشی	۲۲ طرح دوومیدانی	
تعداد کل صفحات کتاب	۱۳۶	

نتایج و یافته‌های تحقیق

الف) تحلیل محتوای کتاب‌های معلم (راهنمای تدریس) درس سلامت و تربیت بدنی پایه ششم ابتدایی به روش ویلیام رومی:

به دلیل ماهیت خاص درس تربیت بدنی که سرشار

مهارتی با ۳ شاخص و حیطه نگرشی با ۸ شاخص (به شرح جدول شماره ۵ و ۶) طبقه‌بندی شد. ابتدا پیام برحسب مقوله‌ها به تناسب هر پاسخگو در قالب فراوانی شمرده و براساس داده‌های جدول فراوانی مراحل زیر اجرا شد. مرحله اول: به دست آوردن ماتریس فراوانی‌های جدول فراوانی، بهنجار شده، براساس فرمول شماره (۱) است.

(۱)

$$P_{ij} = \frac{F_{ij}}{\sum_{j=1}^m F_{ji}} \quad (i=1, 2, 3, \dots, n, j=1, 2, \dots, m)$$

مرحله دوم: محاسبه بار اطلاعاتی هر مقوله و قرار دادن آنها در ستون‌های تعیین شده با کمک فرمول شماره (۲). (m = تعداد مقوله‌ها):

$$E_j = K \sum_{i=1}^m P_{ij} \ln P_{ij} \quad (i=1, 2, \dots, m) \quad K = \frac{1}{\ln m} \quad (۲)$$

مرحله سوم: با استفاده از بار اطلاعاتی مقوله‌ها (j=1,2,...,n) ضریب اهمیت هر یک از مقوله‌ها محاسبه می‌شود. برای محاسبه ضریب اهمیت از فرمول شماره (۳) استفاده می‌گردد (سرمد و همکار، ۱۳۸۴).

$$W_j = \frac{E_j}{\sum_{j=1}^n E_j} \quad (۳)$$

روایی ۱: در تعیین روایی پژوهش حاضر جهت انتخاب مؤلفه (شاخص)‌های سه حیطه تربیتی از منابع در دسترس یعنی کتاب معلم درس تربیت بدنی پایه ششم ابتدایی در سال تحصیلی (۹۲-۹۱) استفاده گردید، چون این مؤلفه‌ها مورد تأیید صاحب نظران، مؤلفین کتاب‌ها و استادان تربیت بدنی در مدارس و برنامه درسی ملی می‌باشند.

اعتبار ۲ (پایایی): جهت برآورد اعتبار و پایایی از چهار ارزیاب (معلمین ورزش زن و مرد مقطع ابتدایی) خواسته شد تا مؤلفه‌های پژوهش در کتب مذکور را با کدگذاری

1. Validity
2. Reliability

استفاده گردید. در انتخاب مقوله‌های فعال و غیر فعال به دلیل همراه بودن ویژگی‌های شناختی و عملی بازی‌های ورزشی و مهارتی بیشتر تصاویر شامل هر دو مقوله می‌شد.

از فعالیت‌های جسمانی و مهارتی می‌باشد. و یکی از اهداف آن ارتقای سطح جسمانی و مهارتی دانش‌آموزان است از ضریب درگیری دانش‌آموزان با بازی‌های ورزشی و مهارتی بجای ضریب درگیری دانش‌آموزان با سؤالات

$$\text{ضریب درگیری معلم با متن کتاب پایه ششم} = \frac{\text{مجموع مقوله‌های فعال}}{\text{مجموع مقوله‌های غیر فعال}} = \frac{68}{70} = 0.97$$

$$\text{ضریب درگیری معلم با تصاویر کتاب پایه ششم} = \frac{\text{مجموع مقوله‌های فعال}}{\text{مجموع مقوله‌های غیر فعال}} = \frac{45}{48} = 0.93$$

$$\text{ضریب درگیری معلم با بازی‌ها کتاب پایه ششم} = \frac{\text{مجموع مقوله‌های فعال}}{\text{مجموع مقوله‌های غیر فعال}} = \frac{40}{51} = 0.78$$

یادگیری برانگیزانند و زمینه اکتشاف و پژوهش و عمل فعالانه آنان را فراهم سازند.

بنابراین محتوای برنامه درسی تربیت بدنی در پایه ششم با توجه به کمیت‌های حاصل، به گونه‌ای طراحی و ارائه شده که معلم ورزش بتواند دانش‌آموزان را نسبت به

جدول ۲. نسبت فراوانی تصاویر دختران و پسران در کتاب معلم پایه ششم ابتدایی

کتاب	تصاویر	فصل ۴ (آمادگی جسمانی)	فصل ۵ (دوومیدانی)	فصل ۶ (بازی‌ها)	کل کتاب معلم	درصد فراوانی
دختران	۴	۵	۵	۱۴	۲۹/۱٪	
پسران	۱	۱۷	۱۳	۳۱	۶۴/۶٪	
میدان بازی	۳	۰	۰	۳	۶/۲٪	
مجموع	۸	۲۲	۱۸	۴۸	۱۰۰٪	

تربیت بدنی پایه ششم ابتدایی به روش آنتروپی شانون ابتدا فراوانی مؤلفه‌های سه مقوله شناختی، مهارتی و نگرشی را در کتاب مشخص و طبق جدول زیر مرتب می‌کنیم.

مطابق جداول شماره ۲- نسبت تصاویر به کار رفته پسران در کتاب معلم پایه ششم ابتدایی بیشتر از تصاویر دختران، است.

(ب) بررسی تحلیل محتوای کتاب‌های معلم درس

جدول ۳. فراوانی مقوله‌ها و بار اطلاعاتی حاصل از هر مقوله پاسخگو (کتاب معلم پایه ششم ابتدایی)

مقوله	پاسخگو	شناختی	مهارتی	نگرشی	مجموع
مجموع فراوانی کتاب معلم تربیت بدنی پایه ششم	۵۸	۹۵	۱۰۹	۲۶۲	
درصد فراوانی‌ها	۲۲/۱٪	۳۶/۳٪	۴۱/۶٪	۱۰۰٪	
بار اطلاعاتی (Ej)	۸۶/۲۷	۶۰/۴۵	۳۲/۵۲	-	

جدیدی از دوران رشد و نموّ خویش می‌نهند که پیمودن این مسیر بدون کمک و راهنمایی معلمان میسر نخواهد بود. همچنین در جدول ۴- نیز مطابق جدول بالا ضریب اهمیت مقوله‌ی نگرشی بیشتر از مقوله‌های مهارتی و شناختی می‌باشد.

طبق جدول ۳- مقوله نگرشی، مهارتی و شناختی به ترتیب دارای بیشترین فراوانی، بار اطلاعاتی در کتاب‌اند و بیانگر میزان اهمیت به حوزه‌های روانی و جسمانی دانش‌آموزان در این سنین است که نخستین نشانه‌های بلوغ در آنها نمایان می‌شود. از این رو معلمان ورزش باید توجه ویژه‌ای به این امر در دانش‌آموزان نمایند، چرا که دانش‌آموزان قدم به مرحله

جدول ۴. ضریب اهمیت حاصل از هر مقوله پاسخگو (کتاب معلم پایه ششم ابتدایی)

مقوله	پاسخگو	شناختی	مهارتی	نگرشی
ضریب اهمیت (Wj)	۰/۲۲	۰/۳۶	۰/۴۱	

نمودار ۲- درصد ضریب اهمیت حیطه‌های تربیتی کتاب پایه ششم

جدول ۵- بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت شاخص (مؤلفه)های حیطه‌ی شناختی در کتاب معلم پایه ششم ابتدایی

حیطه شناختی اهداف تربیتی						
شاخص‌های حیطه شناختی	آشنایی با وضعیت‌های صحیح بدنی در هنگام ایستادن، نشستن، راه رفتن، خوابیدن، دویدن و آگاهی از محدودیت‌ها و قابلیت‌های حرکتی	آشنایی با آمادگی جسمانی و برخی از آزمونهای عملی آن	آشنایی با اطلاعات مربوط به بهداشت و تغذیه ورزش	آشنایی با موارد ایمنی در کلاس درس تربیت‌بدنی (زنگ ورزش)	آشنایی با انواع بازی‌ها و رشته‌های ورزشی رایج آموزشگاهی	آشنایی با روش‌های حفظ و نگهداری وسایل و امکانات ورزشی
فراوانی	۵	۴	۱	۶	۴۱	۱
بار اطلاعاتی	۱۴/۱۵	۱۱/۳۲	۲/۸۳	۱۶/۹۸	۱۱۶/۰۳	۲/۸۳
ضریب اهمیت	۰/۰۱۹۰	۰/۰۱۵۲	۰/۰۰۳۸	۰/۰۲۲۹	۰/۱۵۶۴	۰/۰۰۳۸
درصد اهمیت	۱/۹۰	۱/۵۲	۰/۳۸	۲/۲۹	۱۵/۶۴	۰/۳۸

حفظ و نگهداری وسایل ورزشی دارای پایین‌ترین اهمیت ۰/۳۸٪ در حیطه شناختی می‌باشند.

طبق جدول شماره (۵) شاخص آشنایی با انواع بازی‌ها و رشته‌های ورزشی رایج آموزشگاهی در دارای بالاترین اهمیت (۱/۹ درصد) و شاخص آشنایی با روش‌های

جدول ۶. بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت شاخص‌های حیطه‌ی مهارتی در کتاب معلم پایه‌ی ششم ابتدایی

شاخص آماری	شاخص‌های حیطه‌ی مهارتی	مهارت در کسب آمادگی جسمانی		کسب مهارت در مقدمات ورزش‌های رایج آموزشگاهی		کسب آمادگی در اجرای ترکیبی حرکات پایه در بازی‌های ورزشی	
		مهارت در کسب آمادگی جسمانی	کسب مهارت در مقدمات ورزش‌های رایج آموزشگاهی	کسب مهارت در مقدمات ورزش‌های رایج آموزشگاهی	کسب آمادگی در اجرای ترکیبی حرکات پایه در بازی‌های ورزشی	کسب آمادگی در اجرای ترکیبی حرکات پایه در بازی‌های ورزشی	کسب آمادگی در اجرای ترکیبی حرکات پایه در بازی‌های ورزشی
پایه ششم	فراوانی	۳۷	۳۸	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
	بار اطلاعاتی	۱۰۴/۷۱	۱۰۷/۵۴	۵۶/۶	۵۶/۶	۵۶/۶	۵۶/۶
	ضریب اهمیت	۰/۱۴۱۲	۰/۱۴۵۰	۰/۰۷۶۳	۰/۰۷۶۳	۰/۰۷۶۳	۰/۰۷۶۳
	درصد اهمیت	(%)۱۴/۱۲	(%)۱۴/۵۰	(%)۷/۶۳	(%)۷/۶۳	(%)۷/۶۳	(%)۷/۶۳

اجرای ترکیبی حرکات پایه در بازی‌های ورزشی دارای کمترین اهمیت در حیطه‌ی مهارتی کتاب‌اند.

با توجه به جدول شماره (۶) شاخص‌های مهارت در کسب آمادگی جسمانی و مهارت در مقدمات ورزش‌های آموزشگاهی دارای بیشترین و شاخص کسب آمادگی در

جدول ۷- بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت شاخص‌های حیطه‌ی نگرشی در کتاب معلم پایه‌ی ششم ابتدایی

شاخص آماری	شاخص‌های حیطه‌ی نگرشی	حیطه‌ی نگرشی اهداف تربیتی						
		گرایش به شرکت فعال در فعالیتهای بدنی	تلاش در جهت حفظ و ارتقای سطح سلامتی و آمادگی جسمانی	گرایش به بهبود و توسعه حرکات پایه و مهارت‌ها	رعایت اصول ایمنی در اجرای فعالیت‌های تربیت بدنی و برنامه ورزشی	تمایل به رعایت بهداشت ورزشی	تلاش برای پیشگیری از آسیبهای ورزشی	تمایل به رعایت اصول عاطفی و اجتماعی دوره ابتدایی
پایه ششم	فراوانی	۲۰	۴	۴۱	۱۴	۱	۴	۲۳
	بار اطلاعاتی	۵۶/۶	۱۱/۳۲	۱۱۶/۰۳	۳۹/۶۲	۲/۸۳	۱۱/۳۲	۶۵/۰۳
	ضریب اهمیت	۰/۰۷۶۳	۰/۰۱۵۲	۰/۱۵۶۴	۰/۰۵۳۴	۰/۰۰۳۸	۰/۰۱۵۲	۰/۰۸۷۷
	درصد اهمیت	۷/۶۳	۱/۵۲	۱۵/۶۴	۵/۳۴	۰/۳۸	۱/۵۲	۸/۷۷

همین راستا، وزارت آموزش و پرورش انتشاریو (۲۰۰۷) در گزارشی معتقد است که انجام فعالیت‌های بدنی در برنامه درسی، تجاربی را برای دانش‌آموزان جهت تشخیص استعدادها بالقوه آنها در زندگی فراهم می‌سازد.

بحث و نتیجه‌گیری

ضریب درگیری دانش‌آموز (معلم) با محتوا (متن درس، تصاویر و بازی‌های ورزشی دبستانی و مهارتی) عددی است که نشان دهنده میزان فعال بودن محتوا است. دامنه این عدد به دست آمده ممکن است از صفر تا بی نهایت باشد، اما به نظر رومی زمانی یک کتاب درسی فعال است که ضریب (شاخص) درگیری آن بین ۰/۴ تا ۱/۵

مطابق جدول شماره ۷- شاخص گرایش به بهبود و توسعه حرکات پایه و مهارت‌ها، دارای بیشترین (%۱۵/۶۴) و شاخص تمایل به رعایت بهداشت ورزشی، (%۰/۳۸) دارای کمترین اهمیت در کتاب معلم پایه ششم ابتدایی هستند. انجمن ملی ورزش و تربیت بدنی آمریکا (۲۰۱۰)، نیز در پاسخ به این سؤال که، چرا کودکان به تربیت بدنی نیاز دارند، اعلام می‌دارد که فعالیت‌های بدنی می‌تواند به عنوان یک نیروی اصلی و مهم در اجتماعی شدن و فراهم کردن فرصت‌های یادگیری برای دانش‌آموزان در نظر گرفته شود. به خصوص در طول دوره کودکی و نوجوانی که به عنوان یک بخش مهم در فرهنگ می‌باشد. در

تحصیلی تهیه و تألیف نمود که سازگار با روحیات هر جنس باشد.

۲- برای هر درس یا فعالیت هر جلسه ابتدا دانش لازم در قالب شعر یا سرود دسته جمعی با آهنگ (ریتمیک) و بازی خوشایند دانش آموزان جهت ایجاد نگرش لازم در مورد فعالیت بدنی و بازی جدید در کتاب ارائه گردد تا مهارت لازم با بینش بهتر در دانش آموزان ایجاد گردد.

۳- در حیطه شناختی به مؤلفه‌های آشنایی با اطلاعات مربوط به بهداشت و تغذیه ورزش، آشنایی با روش‌های حفظ و نگهداری وسایل و امکانات ورزشی، آشنایی با موارد ایمنی در زنگ ورزش و آشنایی با آزمون‌های آمادگی جسمانی مربوط به سلامت و مهارت توجه بیشتر گردد و در غالب بازی‌های تربیتی آموزش داده شوند.

۴- در حیطه نگرشی به مؤلفه‌های تلاش برای پیشگیری از آسیب‌های ورزشی، تمایل به رعایت بهداشت ورزشی و حفظ و نگهداری وسایل ورزشی و نیز تلاش در جهت حفظ و ارتقای سطح سلامتی و آمادگی جسمانی دانش آموزان توجه بیشتری در زنگ ورزش و فعالیت‌های پیشنهادی کتاب با توجه به امکانات محدود مدارس گردد.

۵- در حیطه مهارتی، فعالیت‌های بدنی رقابتی (بازی‌های رایج و خوشایند در مدارس) برای کسب آمادگی بیشتر در اجرای ترکیبی حرکات پایه در کتاب معلم مذکور پیشنهاد و ارائه کردند.

۶- توجه بیشتر به حیطه دانشی در کتاب‌های راهنمای تدریس، فرصت بیشتری را برای شکل‌گیری نگرش مثبت به تربیت بدنی و ورزش در دانش آموزان فراهم می‌کند و نیازهای حرفه‌ای معلمان را در تدریس تربیت بدنی در مقطع ابتدایی برطرف می‌سازد.

باشد. با توجه به اینکه همه ضرایب درگیری حاصل در محدوده ۰/۴ تا ۱/۵ از نظر رومی کتاب مذکور فعال است. همچنین نسبت تصاویر به کار رفته پسران در کتاب معلم پایه‌ی ششم ابتدایی خیلی بیشتر از تصاویر دختران و تصاویر میدان بازی است. رضوی و همکار (۱۳۷۹)، در تحقیق خود اذعان کردند که حیطه‌های تربیتی بلوم مورد توجه قرار نگرفته و به تصاویر پسران بیش از اندازه توجه شده و بازی‌های سنتی مغفول مانده است. در این پژوهش مشخص شد که به سه حیطه تربیتی بلوم در محتوای فعالیت‌ها و بازی‌های پیشنهادی توجه ویژه‌ای گردیده است. اما باز هم نسبت تصاویر پسران بیشتر از تصاویر دختران در کتاب مذکور است؛ که شاید ناشی از اعتقادات و محدودیت‌های مذهبی و عرفی باشد که در جامعه مان وجود دارد یا ناشی از توجه کم مؤلفین کتاب به ورزش دختران در مدارس ابتدایی کشور است. با توجه به مقادیر بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت سه حیطه تربیتی حاصل از جداول (۵ و ۴ و ۳) می‌توان گفت که ۲۲٪ حیطه شناختی، ۳۷٪ حیطه مهارتی و ۴۱٪ حیطه نگرشی از محتوای کتاب معلم درس سلامت و تربیت بدنی پایه ششم، اهداف تربیتی را تحت پوشش قرار می‌دهد. نتایج مقاله منابع استانداردهای درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی آزمون (۱۳۸۳) و نیز پژوهش کاشف (۱۳۸۱)، در مورد ویژگی‌های برنامه‌ریزی درسی در تربیت بدنی در کتاب معلم درس سلامت و تربیت بدنی پایه ششم ابتدایی مدنظر مؤلفان قرار گرفته است. پیشنهادها

۱- با توجه به عدم تساوی در استفاده از تصاویر دختران و پسران در کتاب می‌توان کتاب‌های تخصصی و جداگانه برای هر جنسیت (پسر و دختر) در هر پایه

منابع

- ارشاد، طیبه. اردستانی، عباس. آزمون، جواد. و همکاران (۱۳۹۱). کتاب معلم راهنمای تدریس درس سلامت و تربیت بدنی پایه‌ی ششم، نشر اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، تهران، ص ۱۱-۶.

- اسماعیلی، محمدرضا. (۱۳۸۶). مطالعه تطبیقی برنامه درس تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران با کشورهای منتخب جهان و ارائه الگو. رساله‌ی دکترای مدیریت تربیت‌بدنی و ورزش، دانشکده تربیت‌بدنی دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ایزدی، صمد. عابدینی بلترک، میمنت. منصوری، سیروس. (۱۳۹۰)، تحلیل محتوای تربیت بدنی در کتاب‌های درسی دوره‌ی ابتدایی، پژوهش‌نامه علوم ورزشی دانشگاه مازندران، سال ۷، شماره ۱۳، بهار و تابستان ۱۳۹۰، ص ۴۰-۲۷.
- آزمون، جواد. (۱۳۸۳). منابع استاندارد برای درس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی. مجله رشد تربیت‌بدنی. وزارت آموزش و پرورش.
- آزمون، جواد. اردستانی، عباس. حلاجی، محسن. و همکاران (۱۳۸۸). کتاب معلم تربیت بدنی (راهنمای تدریس). تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش.
- دلاور، علی. (۱۳۸۳). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: انتشارات رشد.
- رضائی نژاد، رحیم. (۱۳۸۲). تربیت بدنی در مدارس، نشر: سمت، چاپ دوم پاییز ۱۳۸۷.
- رضائی نژاد، رحیم. نیازی، محمد. (۱۳۸۹). اهداف، استانداردها و محتوای درس تربیت بدنی در مدارس. نشر دانشگاه آزاد اسلامی واحد جیرفت، ص ۱۳۰-۹۵.
- سرمد، زهره. حجازی، اله. بازرگان، عباس. (۱۳۸۴)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، چاپ یازدهم، تهران: انتشارات آگاه.
- سلیمان‌پور، جواد. (۱۳۸۳). توسعه برنامه‌های درسی با تأکید بر محتوای فعال و تجزیه و تحلیل محتوای برنامه کارآمد. ص ۳۵.
- صالحی عمران، ابراهیم. محمدی‌زاد، سمیه. (۱۳۹۰). تحلیل محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی بر اساس حیطه‌ی شناختی درس تربیت بدنی. همایش ملی تحول بنیادین در نظام برنامه درسی ایران، مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد، اردیبهشت ۱۳۹۰.
- عسگریان، مصطفی. مظلومی، طاهره سادات. دباغیان، ابوالقاسم. (۱۳۷۹). راهنمای معلمان تربیت‌بدنی (برنامه ریزی درسی تربیت‌بدنی). تهران: وزارت آموزش و پرورش معاونت پرورشی (مؤسسه منادی تربیت).
- فرهادی‌زاد، م. و همکاران (۱۳۷۴). چگونه مربی کانون‌های ورزشی باشیم؟. تهران: نشریه‌ی زیور ورزش اداره کل تربیت‌بدنی دختران وزارت آموزش و پرورش، شماره ۳۰، ص ۱۸.
- محمدی‌زاد، سمیه. (۱۳۸۹) بررسی میزان تحقق اهداف آموزشی درس تربیت بدنی مدارس دوره ابتدایی استان مازندران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته برنامه ریزی آموزشی، دانشگاه مازندران.
- محمدی‌زاد، سمیه. (۱۳۸۹). بررسی میزان تحقق اهداف آموزشی درس تربیت بدنی مدارس دوره ابتدایی استان مازندران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته برنامه‌ریزی آموزشی، دانشگاه مازندران.
- معروفی، یحیی. یوسف‌زاده، رضا. (۱۳۸۸)، تحلیل محتوا در علوم انسانی راهنمای عملی تحلیل کتابهای درسی، همدان، سپهر دانش.
- نبوی، محمد. ذکایی، محمود. (۱۳۸۰). روش تدریس تربیت بدنی در مدارس، انتشارات سمت، چاپ پنجم.
- نعمتی، حمیدرضا. (۱۳۸۰). تاریخچه تربیت‌بدنی آموزش و پرورش. تهران: نشریه زیور ورزش اداره کل تربیت‌بدنی دختران، معاونت تربیت‌بدنی و تندرستی وزارت آموزش و پرورش، سال ۳، شماره ۱۵، ص ۲۳-۲۱.

- National Association for Sport and Physical Education (2010). "Why Children Need Physical Education?" National Association for Sport and Physical Education, P1.
- Ontario Ministry of Education (2007). Health and Physical Education, Ministry of Education.
- Romey. William, (1968). "Inquiry Techniques for Teaching Science" prentice Hall. Lindin.

Content Analysis of physical Education in the sixth Grade Elementary course textbook with Education Goals Approach

Mohammad Reza Boroumand¹, Hamid Reza Gohar Rostami²
Mohammad Reza Esmail Zadeh Toloe³, Meysam Asgarshamsi^{4*}

(Received: 17 January 2013 Accepted: 23 May 2014)

Abstract

Background & Purpose: According to role of the physical education to grow and prepare students for future, this study analyzed the content of the new teaching guide book of physical education in sixth grade in Academic year (2012) with educational goals approach.

Methodology: The content analysis research methods by William Roman, Shannon entropy is used with content-based physical education book. The population and sample means is 136 pages of the book. After normalizing the data set and activating categories, informational load, Coefficient and the percentage importance each domain, educational indicators were calculated.

Results: In the Cognitive domain of the book Familiarity with a variety of games and sports is of the most important & maintain equipment and sports facilities as the least important factor, in the Psychomotor domain, physical fitness and preparation for school sports skills are most importance & Prepared on a combined application of basic movements in the game have the least importance; in the Affective domain, tendency to develop basic movement skills and social and emotional principles are the most important factors & The desire to maintain health, is of the least importance. The content analysis of the book for students in sixth grade is active based on William Roman.

Discussion: Informational load and importance coefficient of domains from highest to lowest in the book are as follows: Affective domain, psychomotor domain & Cognitive domain. Thus, relative index for each educational area in the book has not been considered.

Keywords

Content analysis, Teaching Handbook, physical education, Educational goals.

---

1. Assistant Professor of Sport Management, Shahid Beheshti University, Affiliated Prof. of Shomal University

2. Assistant Professor of Sport Management, Gilan University

3. Assistant Professor of Sport Physiology, Shomal University

4. M.A Of Sport Management, Shomal University

Email: Meysam3018@yahoo.com